



USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ



АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ
СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ



№178 червень
2021

Директор видання
Маргарита Юрченко

вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх
Київ, 04053
тел. (44) 486 2878
(44) 486 2812

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ

ЧИТАЙТЕ В НОМЕРІ:

АМУ: хроніка, події, коментарі

Голова АМУ Віталій Кличко: За 29 років Асоціація міст України довела свою відданість демократичним ідеалам та ефективність у захисті і представленні інтересів усіх громад. Адже АМУ об'єднує майже 1000 членів, серед яких і найменші села, і селища, і малі та великі міста. Я щиро вірю, що спільними зусиллями ми перетворимо Україну у державу спроможних громад!



стор. 2

Виконавчий директор АМУ Олександр Слобожан: важливо формувати єдиний голос місцевого самоврядування, тож асоціації мають об'єднуватися, а не сепаруватися

14 червня відбувся круглий стіл «Правовий статус асоціацій органів місцевого самоврядування: проблеми та перспективи»



стор. 3

Життя українських громад

Київ, Дніпро, Одеса, Тернопіль, Херсон, Хмельницький, Черкаси, Маріуполь, Миргород, Велика Димерка, Комарно, Костянтинівка, Томашпіль

стор. 10

Консультації спеціалістів

Щодо фінансування ліцеїв у громадах
Щодо взаємодії громад та держави з питань забезпечення засобами реабілітації осіб з інвалідністю

стор. 18

ПУЛЬС РЕФОРМ

Проект ПУЛЬС: 5,5 років з громадами і для громад

стор. 17

Актуальна тема

Кризові виклики для місцевих фінансів та перспективи ринку місцевих позик

Стаття Виконавчого директора АМУ
О.Слободжана

стор. 22

Міське самоврядування в Україні

Обрано президію Палати місцевих влад Конгресу місцевих та регіональних влад

стор. 20

www.auc.org.ua

Видання здійснене в рамках Проекту USAID ПУЛЬС, який Асоціація міст України впроваджує за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку. Впровадження проекту стало можливим завдяки підтримці американського народу, здійсненій через Агентство США з міжнародного розвитку. Зміст не обов'язково відображає думку USAID або Уряду США.



АСОЦІАЦІЇ МІСТ УКРАЇНИ 29 років



29 років тому, 26 червня 1992 року, у Дніпропетровську відбулися Установчі збори керівників міських рад, на яких було прийнято рішення про створення Асоціації рад народних депутатів міст України базового рівня, в подальшому - Асоціації міст України. До її складу тоді увійшло 35 міст. АМУ була утворена з метою захисту інтересів громад.

Сьогодні АМУ об'єднує близько 1000 громад, серед яких села, селища, міста. Регіональні відділення Асоціації діють в усіх областях. 15 фахових секцій АМУ об'єднують місцевих управлінців у сферах освіти, охорони здоров'я, ЖКГ, соціального захисту, земельних ресурсів, фінансів тощо. Досвідчені аналітики та спеціалісти з питань місцевого самоврядування працюють у виконавчій дирекції АМУ у Києві.

Голова АМУ, мер Києва Віталій Кличко:



За 29 років Асоціація міст України довела свою відданість демократичним ідеалам та ефективність у захисті і представленні інтересів усіх громад. Адже АМУ об'єднує майже 1000 членів, серед яких і найменші села, і селища, і малі та великі міста. Я щиро вірю, що спільними зусиллями ми перетворимо Україну у державу спроможних громад!

Виконавчий директор АМУ Олександр Слобожан:



29 років діяльності Асоціації – це роки активної та результативної роботи з захисту прав та інтересів громад, а значить і їх жителів. Попереду ще багато важливих справ, адже головна мета АМУ - розбудова в Україні ефективного місцевого самоврядування, здатного забезпечити комфортне життя та якісні послуги для громадян. Впевнений, що спільними зусиллями ми досягнемо успіху на цьому непростому шляху, реалізуємо усі плани та втілимо найсміливіші ідеї!

Високий фаховий та експертний потенціал дозволяє АМУ представляти та відстоювати інтереси місцевого самоврядування в політичному діалозі з Президентом України, Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України та центральними органами виконавчої влади. Представники АМУ на постійній основі беруть участь у засіданнях Уряду та Урядових комітетів.

За ініціативи Асоціації міст України було створено Міжфракційне депутатське об'єднання «За розвиток місцевого самоврядування».

Асоціація бере участь у формуванні законодавчої бази місцевого самоврядування, готує аналітику та пропозиції змін до нормативно-правових актів. Важливим підґрунтям цієї роботи є система муніципальної статистики, що діє в АМУ з 2012 року, та різноманітні соціологічні дослідження.

АМУ опікується підвищенням кваліфікації керівників та працівників органів місцевого самоврядування, депутатів місцевих рад, проводить навчання, практикуми, візити з обміну досвідом, збирає та поширює кращі практики муніципального управління і розвитку.

На міжнародній арені Асоціація міст України представляє інтереси українських громад через членство у Раді Європейських муніципалітетів та Регіонів (CEMR). АМУ виступає партнером міжнародних організацій та проєктів, що працюють в Україні у сфері зміцнення місцевої демократії та розвитку місцевого самоврядування.

Про діяльність Асоціації міст України читайте на офіційному сайті www.auc.org.ua сторінці у Фейсбук [@auc.org.ua](https://www.facebook.com/auc.org.ua) та у Вісниках АМУ.

О.СЛОБОЖАН: ВАЖЛИВО ФОРМУВАТИ ЄДИНИЙ ГОЛОС МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ТОЖ АСОЦІАЦІЇ МАЮТЬ ОБ'ЄДНУВАТИСЯ, А НЕ СЕПАРУВАТИСЯ

14 червня відбувся круглий стіл «Правовий статус асоціацій органів місцевого самоврядування: проблеми та перспективи», організатором якого виступив Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування за підтримки Швейцарсько-українського проєкту «Підтримка децентралізації в Україні» DESPRO.

Мета заходу - обговорення актуальних питань належного правового забезпечення інституційної спроможності асоціацій органів місцевого самоврядування, інноваційних форм та методів діяльності, достатнього обсягу повноважень та ефективного механізму їх реалізації.

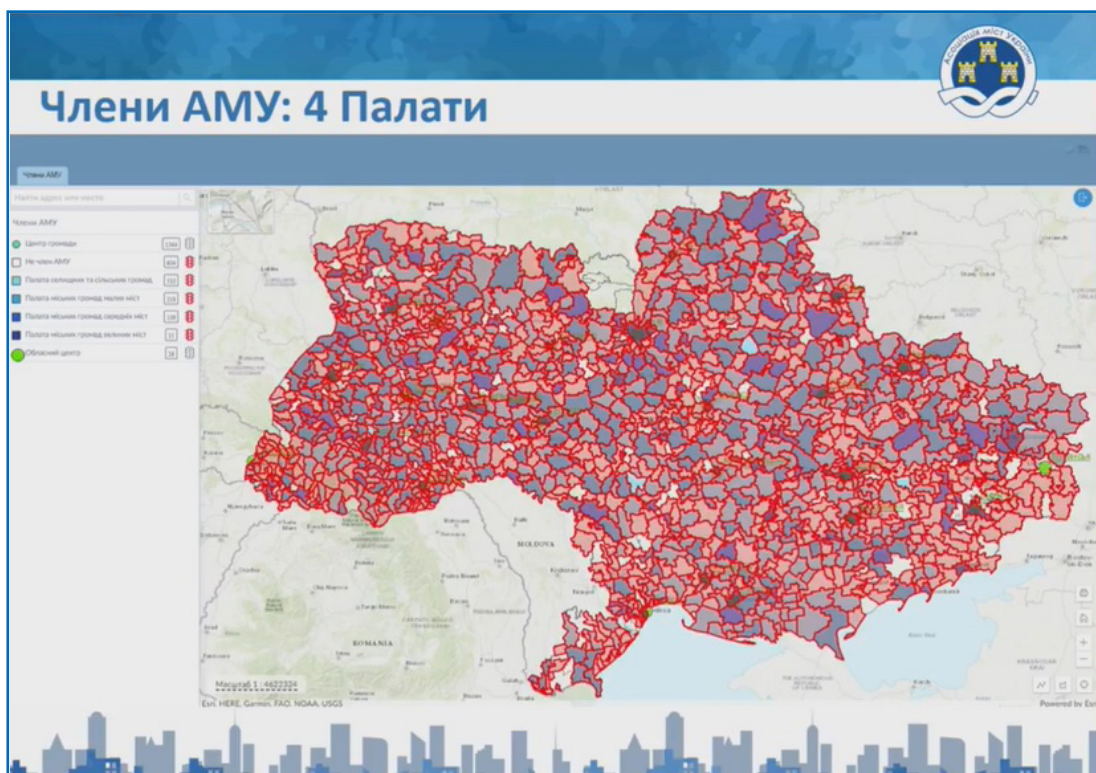


Учасники: представники асоціацій органів місцевого самоврядування, заступник Міністра розвитку громад та територій України **Вячеслав Негода**, народні депутати України – Голова Комітету Верховної Ради з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування **Андрій Клочко**, члени Комітету - **Лариса Білозір**, **Вячеслав Рубльов**, **Олександр Аліксійчук**, представники експертного середовища. Модератором дискусій виступив народний депутат України **Віталій Безгін**, голова підкомітету з питань адміністративно-територіального устрою та місцевого самоврядування Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування.

Асоціацію міст України на заході представляли Виконавчий директор АМУ **Олександр Слобожан** та аналітик АМУ **Олександр Логінов**.

Під час виступу на дискусійній панелі «Асоціації органів місцевого самоврядування: досягнення та плани» **Олександр Слобожан** презентував історію та передумови створення Асоціації міст України і наголосив, що АМУ вже 29 років захищає інтереси громад. На сьогоднішній день АМУ вже об'єднує майже тисячу територіальних





громад, в яких проживає близько 90% населення України. Також він зауважив, що наявність в АМУ чотирьох палат: великих, середніх, малих міст, а також сіл, селищ та їх об'єднань дозволяє переймати практики та досвід вирішення проблемних питань і обмінюватися кращими кейсами муніципального управління.

Щодо перспектив співробітництва та правового статусу асоціації органів місцевого самоврядування **О.Слобожан** підкреслив, що надважливим завданням має бути об'єднання.

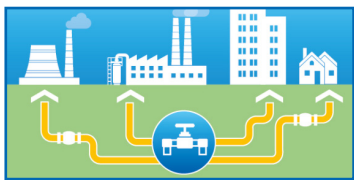
” *Можливо відповідний Закон потребує змін, але вони мають бути спрямовані на посилення інституційної спроможності асоціацій. Нам необхідно формувати єдиний голос місцевого самоврядування. Тож я маю один заклик до колег: будь-яке сепарування – це завжди погано, в той час як єднання – необхідна та важлива річ - наголосив О.Слобожан.*

Про форми такого об'єднання виконавчий директор АМУ зазначив, що Асоціація міст України готова до розробки таких пропозицій, а також відкрита до подальшого діалогу з цього питання.

Аналітик АМУ **Олександр Логінов** під час дискусійної панелі «Асоціації органів місцевого самоврядування: міжнародний досвід» зазначив, що місцеве самоврядування найбільш захищене там, де національні асоціації виступають консолідованим голосом. В таких умовах органам державної влади навіть простіше будувати свою політику, розвивати її окремі напрямки.

Під час круглого столу транлювалося відео про Асоціацію міст України, яке можна переглянути на сайті АМУ www.auc.org.ua у розділі Відеогалерея.

ПЕРШІ КРОКИ ДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ КОМУНАЛЬНОЇ ТЕПЛОЕНЕРГЕТИКИ



15 червня Верховна Рада України ухвалила у першому читанні Проект Закону «Про заходи, спрямовані на подолання кризових явищ та забезпечення фінансової стабільності на ринку природного газу» №3508-д.

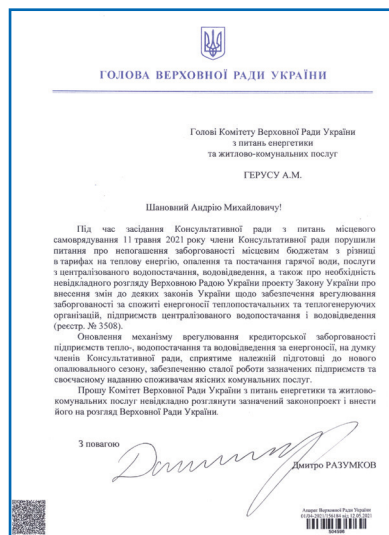
Асоціація міст України вітає прийняття у першому читанні цього законопроекту, оскільки – це перший крок до вирішення проблем комунальної теплоенергетики.

Проект Закону №3508-д передбачає:

- погашення заборгованості з різниці в тарифах перед підприємствами ТКЕ;
- реструктуризацію заборгованості підприємств ТКЕ за природний газ перед НАК «Нафтогаз України»;
- списання накладених на підприємства ТКЕ штрафних санкцій за заборгованість по природному газу.

Результатом прийняття цього закону стане стабільна робота підприємств комунальної теплоенергетики і надійне забезпечення теплом та гарячою водою жителів громад.

Нагадаємо, 11 травня під час засідання Консультативної ради з питань місцевого самоврядування при Голові Верховної Ради України, представники органів місцевого самоврядування наголосили на необхідності ухвалення законопроекту №3508. Спікер Парламенту Дмитро Разумков підтримав позицію місцевого самоврядування та доручив Голові профільного Парламентського Комітету невідкладно розглянути законопроект, який забезпечить стабільне газопостачання населенню, на засіданні Комітету.



Ще одним важливим кроком на шляху до стабілізації функціонування підприємств ТКЕ та своєчасного початку опалювального сезону 2021/2022 рр. стала постанова Уряду від **16 червня** «Про внесення змін до Порядку формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з постачання теплової енергії і постачання гарячої води та Порядку формування тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення» № 613. АМУ погодила проект постанови у встановленому порядку.

Постанова спрямована на оздоровлення фінансово-економічного стану підприємств комунальної теплоенергетики, що досягається, зокрема, такими інструментами:

- з 1 червня на 1 липня переноситься дата подання органам місцевого самоврядування заяви про встановлення тарифів на теплову енергію, послуги з постачання теплової енергії та постачання гарячої води. Це дає можливість підприємствам ТКЕ без порушення встановлених законодавством строків врахувати ринкову вартість газу в тарифах, які будуть затверджуватися до початку нового опалювального сезону;
- надається можливість формування тарифів на теплову енергію та комунальні послуги на довгострокових контрактах, які можуть бути укладені підприємствами ТКЕ з ТОВ «Газопостачальна компанія «Нафтогаз Трейдинг» на 2021-2024 роки;
- передбачається можливість врахування до 4% обігових коштів у складі тарифів.

Завдяки цьому підприємства отримають додатковий фінансовий ресурс, який дасть можливість оперативно реагувати на зміни основних складових тарифу.

Запровадження ринку природного газу та електричної енергії зобов'язує надавачів комунальних послуг забезпечувати своєчасний розрахунок за енергоносії, оскільки невиконання зобов'язань призводить до нарахування значних обсягів штрафних санкцій. Передбачені постановою інструменти дають змогу підприємствам ТКЕ зменшити негативні наслідки зростання вартості природного газу, наявних касових розривів, значних регуляторних лагів.

9 лютого 2021 року було підписано Меморандум про взаєморозуміння щодо врегулювання проблемних питань у сфері централізованого постачання теплової енергії та постачання гарячої води між Кабінетом Міністрів України та Асоціацією міст України. Підписавши Меморандум, сторони домовилися, що тариф на тепло та гарячу воду для населення до кінця опалювального сезону не зростатиме, а підприємства комунальної теплоенергетики отримають природний газ в обсягах, що забезпечить стале проходження опалювального сезону.

Читайте більше у статті «АМУ веде наполегливий і послідовний діалог з центральною владою щодо подолання кризового стану комунальної теплоенергетики» у попередньому випуску Вісника АМУ (№177 за квітень-травень 2021 року).

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ ТА НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ ЗІ СТАНДАРТІВ ДЕРЖАВНОЇ МОВИ ПІДПИСАЛИ МЕМОРАНДУМ ПРО СПІВРОБІТНИЦТВО

1 червня у центральному офісі АМУ відбулася церемонія підписання Меморандуму про співробітництво між Асоціацією міст України та Національною комісією зі стандартів державної мови.



Документ підписали Виконавчий директор АМУ **Олександр Слобожан** та Голова Національної комісії зі стандартів державної мови **Орися Демська**.

Партнерство між АМУ та Нацкомісією зі стандартів державної мови передбачає консолідацію зусиль і можливостей, спрямованих на організацію та проведення іспитів на визначення рівня володіння державною мовою посадовцями місцевого самоврядування.

Під час підписання Виконавчий директор АМУ висловив сподівання, що взаємодія та співробітництво з Комісією допоможе налагодити процес складання іспиту в українських муніципалітетах.

” Сьогодні надзвичайно важливо забезпечити рівний доступ до складання мовного іспиту та отримання відповідної сертифікації як у великих містах, так і у найменших громадах. Тож облаштування сучасної мережі приміщень для його проведення допоможе зручно та комфортно скласти іспит у своїй громаді кожному посадовцю місцевого самоврядування, - підкреслив О.Слобожан.

Голова Національної комісії зі стандартів державної мови наголосила, що підписання меморандуму про співпрацю – це важливий крок на шляху укріплення партнерських відносин з містами України.

” Вважаю, що тільки скоординована спільна робота, спрямована на встановлення стандартів державної мови, дозволить підвищити якість її володіння, - зазначила О.Демська.

В рамках Меморандуму АМУ та Нацкомісія зі стандартів державної мови проводитимуть координаційні зустрічі, консультації та спільні заходи, а також надаватимуть актуальні інформаційні матеріали щодо створення мережі, де відбуватимуться іспити на рівень володіння державною мовою.



На Форумі у Львові прозвучала позиція АМУ щодо пріоритетних для громад питань

10-11 червня у Львові відбувся VIII Форум місцевого самоврядування. Щороку цей захід стає платформою для обміну досвідом, обговорення та аналізу актуальних проблем і перспектив у сфері місцевого самоврядування.

➡ Зміцнення фінансової спроможності громад – пріоритет розвитку місцевих фінансів



Аналітик АМУ у сфері місцевих фінансів **Тетяна Палійчук** взяла участь в обговоренні реформування врядування та фінансів органів місцевого самоврядування.

Вона наголосила, що наміри щодо подальшого зміцнення фінансової спроможності місцевих бюджетів, відображені у Бюджетній декларації на 2022 - 2024 роки, має бути підкріплений реалізацією вже у 2021 році практичних кроків, серед яких, зокрема, такі:

- зміна механізму зарахування надходжень ПДФО до бюджетів громад шляхом переорієнтації сплати податку за місцем розташування виробничих потужностей і прийняття законопроектів №5244-3 та №5364;
- збільшення частки зарахування ПДФО до бюджетів територіальних громад і ухвалення відповідних законопроектів №5066 та №5066-1, які розроблялися за участі АМУ і передбачають збільшення з 2022 року відсотку зарахування ПДФО до бюджетів громад до 65%. Це має забезпечити отримання додаткового фінансового ресурсу для громад загальним обсягом 11,1 млрд гривень;
- удосконалення системи горизонтального вирівнювання податкоспроможності бюджетів місцевого самоврядування і внесення змін до Бюджетного кодексу, якими оновити механізм вирівнювання шляхом зменшення реверсної дотації із 50 до 20% з метою подальшого стимулювання місцевого економічного розвитку та збільшення базової дотації із 80 до 100% для усунення невідповідності витратних зобов'язань та фіскальних повноважень відповідних рівнів управління.

➡ АМУ наполягає на збереженні у органів місцевого самоврядування повноважень з архітектурно-будівельного контролю



Експерт АМУ з питань місцевого економічного розвитку **Євгеній Шаповалов** долучився до обговорення реформування державної архітектурно-будівельної інспекції та інших питань містобудування.

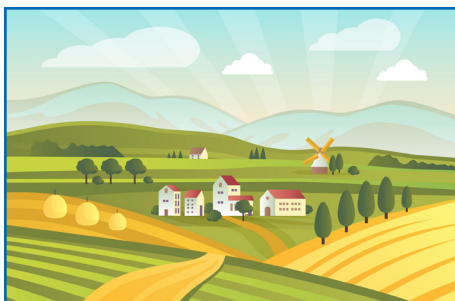
Він перш за все зазначив, що відповідно до рішення Правління Асоціації міст України від 22 квітня 2021 року було сформовано позицію АМУ щодо реформи контролю в містобудуванні та створено Робочу групу з напрацювання пропозицій до текстів законопроектів щодо реформування містобудування та зупинився на концептуальних пропозиціях Асоціації щодо реформи містобудування:

- розширити компетенцію місцевого самоврядування на всі категорії складності «СС1-СС3»;
- виключити або чітко окреслити роль нотаріусів з огляду на рівень підготовленості;
- надати місцевому самоврядуванню контрольні функції за всіма об'єктами СС1-СС3 на всій території територіальної громади (за винятком вказаної компетенції ДІАМ) на всіх етапах будівництва.

Є. Шаповалов наголосив, що місцеве самоврядування має бути учасником або впливати на введення в експлуатацію для запобігання введенню в експлуатацію об'єктів, зведених з порушенням законодавства, будівельних норм і правил до їх усунення або для уможливлення їх своєчасного знесення. Необхідно зберегти здобутки децентралізації у цій сфері та розширити їх.



ВСТУПИВ В ДІЮ ЗАКОН, ЯКИЙ ВИРІШИТЬ ПРОБЛЕМИ ГРОМАД У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН



Закон України «Про внесення змін до Земельного кодексу України та інших законодавчих актів щодо удосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин» №1423-IX був прийнятий парламентом 28 квітня та підписаний Президентом 24 травня.

Цей Закон (законопроект №2194) є складовою земельної реформи і передбачає важливі зміни в управлінні земельними ресурсами, зокрема дерегуляцію у сфері землеустрою та усунення корупційних ризиків, встановлює чіткий механізм фіксування у Державному земельному кадастрі меж громад.

Норми Закону передбачають:

- ⇒ передачу землі державної власності за межами населених пунктів (крім земель, які потрібні державі для виконання її функцій) до власності територіальних громад, спрощення доступу до земельних ресурсів для громадян, бізнесу завдяки скасування зайвих дозволів, зокрема новостворених районних державних адміністрацій, та дублювання процедур перевірки документації із землеустрою;
- ⇒ надання документації із землеустрою статусу публічних, відкритих та загальнодоступних даних;
- ⇒ зменшення вартості робіт та тривалості часу, що витрачається на виконання процедур, пов'язаних з проведенням землеустрою;
- ⇒ встановлення меж територій громад за домовленістю громад;
- ⇒ затвердження місцевими радами детальних планів території в межах та за межами населених пунктів;
- ⇒ посилення ролі територіальних громад у здійсненні контролю за станом використання земель;
- ⇒ закріплення меж земельних ділянок за згодою їх власників без зайвої бюрократії.



АМУ багато років поспіль вносила пропозиції та наполягала на необхідності передачі громадам повноважень з розпорядження землями за межами населених пунктів, що сприятиме впровадженню положень Європейської хартії у частині повсюдності місцевого самоврядування.

Так, частина норм законопроектів №2194, які значно розширюють повноваження органів місцевого самоврядування, були перенесені до нього із законопроектів №4355 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування з управління земельними ресурсами та посилення державного контролю за використанням і охороною земель», який був розроблений експертами Асоціації та розглядався у парламенті минулого скликання.

Асоціація міст України вітає прийняття та введення в дію Закону №1423-IX як такого, що децентралізує земельні відносини та наділяє громади правом управляти важливим бюджетотворюючим ресурсом.

«ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ» - цикл вебінарів АМУ для органів місцевого самоврядування



Асоціація міст України у партнерстві з Всеукраїнською аеро-геодезичною асоціацією в рамках Меморандуму про співробітництво провела цикл безкоштовних навчальних онлайн-семінарів за загальною тематикою «Від теорії до практики ефективного управління земельними ресурсами». Навчання пройшло 800 осіб, відео вебінарів зібрали понад 1400 переглядів.

Цей навчальний курс покликаний допомогти громадам правильно та ефективно організувати роботу в рамках нових законодавчих реалій та підвищити свою фінансову спроможність, застосовуючи інноваційні інструменти управління земельними ресурсами.

Зокрема, курс допоможе громадам врегулювати земельні питання у зв'язку з прийняттям Закону України №1423-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин», що є складовою земельної реформи і передбачає позитивні зміни у земельній сфері, зокрема дерегуляцію у сфері землеустрою, усунення корупційних ризиків в управлінні земельними ресурсами, передачу земель за межами населених пунктів до комунальної власності громад.

У підсумку навчання громади отримають дорожню карту для ефективного розвитку та чітке бачення використання потенціалу власних ресурсів.

В рамках циклу відбулися чотири вебінари:

№ 1 Практичні аспекти реалізації Закону України 1423-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин».

№ 2 Інвентаризація земельних ділянок громади як інструмент наповнення бюджету. Формування бази даних земельних ділянок з використанням сучасних технологій. Механізм ефективного управління та контролю.

№ 3 Порядок розроблення комплексних планів просторового розвитку територій. Практичні аспекти роботи з державним земельним кадастром.

№ 4 Нормативно-грошова оцінка земельних ділянок територіальних громад - шлях від бідності до фінансової спроможності. Особливості тендерних процедур у сфері землевпорядних і містобудівних робіт.

Контакти для подання заявок на навчання:

координатор АМУ Лілія Небувайло l.nebyvaylo@auc.org.ua

Відео усіх вебінарів доступне на сторінці АМУ у Фейсбук [@auc.org.ua](https://www.facebook.com/auc.org.ua) на сайті АМУ в розділі НАВЧАННЯ www.auc.org.ua/education

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ РЕКОМЕНДУЄ ГРОМАДАМ-ЧЛЕНАМ:

Послуги з розроблення містобудівної документації та документів стратегічного планування

Громадська організація «Подільська агенція регіонального розвитку» пропонує органам місцевого самоврядування послуги з розроблення містобудівної документації та документів стратегічного планування, надання консультацій при розробленні таких документів.

Послуги надаватиме команда висококваліфікованих експертів, які багато років співпрацювали з АМУ.

Гарантією якості послуг та відповідальності виконавців є Меморандум, який 14 червня підписали Асоціація міст України та ГО «Подільська агенція регіонального розвитку».

Контакти для замовлення послуг:

експерт АМУ Євгеній Шаповалов e.shapovalov@auc.org.ua

ДНІПРО**Місто долучилося до програми
«Зелені міста»**

Дніпровська міська рада підписала меморандум з Європейським банком реконструкції та розвитку у рамках програми «Зелені міста». Дніпро – це 49 місто світу, яке долучилося до цієї ініціативи.

Проєкт передбачає фінансову та консультаційну допомогу, засновану на численних міжнародних дослідженнях. Обрати та адаптувати їх для міста допоможуть європейські експерти.

У рамках програми першим проєктом визначено модернізацію інфраструктури громадського транспорту. Передбачається, що це буде масштабна реконструкція трамвайних шляхів та оновлення двох трамвайних маршрутів, які через Кайдацький міст сполучають низку житлових масивів лівого берега з правобережними транспортними розв'язками, зокрема й підземкою. Коштом ЄБРР планується відремонтувати колію та систему живлення, а головне – придбати перші 20 нових низькопідлогових трамваїв.

Також меморандум передбачає і співробітництво у питаннях, що пов'язані з переробкою сміття та очищенням стічних вод.

Борис Філатов зауважив, що протягом довготривалого співробітництва міста з ЄБРР вони стали не лише надійними партнерами, а й добрими друзями. Він також висловив переконання, що нові проєкти будуть дійсно корисними для Дніпра та всіх його мешканців.

Дніпро має чималий досвід співпраці з європейськими фінансовими інституціями, насамперед з ЄБРР. Це зокрема - придбання нових зручних тролейбусів, добудова метрополітену, термомодернізація майже 200 шкіл і дитсадків.

**МАРІУПОЛЬ
ДОНЕЦЬКА ОБЛАСТЬ****Поліцейські офіцери слідкуватимуть
за порядком у громаді**

Вже цієї осені у селищах Виноградне, Покровське, Бердянське та Старий Крим, які входять до Маріупольської громади, за охороною порядку будуть слідкувати поліцейські офіцери громади. Це проєкт Національної поліції України, до якого долучився Маріупольський муніципалітет.

Офіцери будуть повністю інтегровані у процеси громади і будуть підзвітні жителям. Зі свого боку, муніципалітет виконає інфраструктурні покращення для роботи поліцейських станцій – відремонтує приміщення, закупить меблі та спеціальні сейфи для зберігання зброї.

Поліцейський офіцер громади поєднує функції чотирьох служб: дільничного офіцера, інспектора ювенальної превенції, інспектора реагування патрульної поліції та спеціаліста у сфері дозвільної системи.

ЧЕРКАСИ**Схвалено механізм підтримки підприємців**

Виконавчий комітет Черкаської міської ради схвалив Положення про часткове відшкодування з міського бюджету відсоткових ставок за кредитами, залученими суб'єктами підприємницької діяльності м. Черкаси.

Кредити будуть надаватись виключно банками-партнерами в сумі до 1 млн грн. Відшкодуванню підлягає частина відсоткової ставки по кредиту,

що не перевищує 1,5 облікової ставки Національного банку України. На 2021 рік в міському бюджеті вже передбачено 2 млн грн для реалізації цього рішення.

Положенням визначені заходи, критерії та умови надання фінансової підтримки суб'єктам підприємницької діяльності. Зокрема, пріоритет буде надано проєктам, реалізація яких передбачає: модернізацію виробництва; впровадження інноваційних, енергозберігаючих та екологічних технологій; збільшення кількості робочих місць та заробітної плати працівникам; зростання податкових надходжень до місцевого бюджету тощо.

**ВЕЛИКА ДИМЕРКА
КИЇВСЬКА ОБЛАСТЬ****У громаді працює
сміттєсортувальна станція**

У Великодимерській громаді почала працювати сортувальна лінія для роздільно зібраних побутових відходів.

На комунальному підприємстві планується досортовувати побутові відходи, роздільно зібрані жителями громади, та поставляти зібрану вторсировину на переробні підприємства. Лінія з сортування запроєктована та виготовлена в Україні і розрахована на обслуговування

відходів, що утворюють 40 тисяч жителів – цієї потужності вистачить й для сусідніх громад.

Сортувальна лінія, що має добову потужність 180 м³, створює 10 нових робочих місць. Нова станція розділятиме сміття на 8 фракцій та відправлятиме на відповідні переробні підприємства: паперово-картонний комбінат, склозавод та фабрики з виготовлення полімерних виробів.

«Запровадження роздільного збору відходів з їх досортуванням на нашій потужній лінії – це вступ у нову еру для нашої громади, це можливість надавати послуги нашим сусідам з досортування зібраних відходів», - зазначив селищний голова **Анатолій Бочкарьов**.

ТЕРНОПІЛЬ

Проект підтримки малого і середнього підприємництва



У Тернопільській громаді розпочався проєкт, що має на меті підтримати малий та середній бізнес, ефективність якого знизилася через пандемію.

Міський голова Тернополя **Сергій Надал** розповів, що представники бізнесу матимуть можливість пройти навчання, вдосконалять знання з кризового менеджменту, розроблять бізнес плани. Потім буде створена кон-

курсна комісія, а переможці отримають фінансову підтримку.

Проект підтримки Тернопільська міська рада реалізовує спільно з «Освітньо-аналітичним центром розвитку громад» та регіональним відділенням Асоціації міст України, спеціалісти яких навчатимуть підприємців.

Проект допомоги бізнесу фінансується Європейським Союзом та урядом Німеччини, і реалізується німецькою федеральною компанією GIZ у рамках проєкту «EU4Business: конкурентоспроможність та інтернаціоналізація МСП». Тернопільська громада виграла грант в обсязі 680,54 тис. грн.

З підприємців, які подали заявки на участь в проєкті, комісія відбере 15 команд учасників. А в липні та серпні пройдуть навчальні тренінги. Найкращі підприємницькі бізнес-проєкти, які створять учасники програми, будуть профінансовані.

ХЕРСОН

Місто будуватиме сміттєпереробний комплекс



У Херсоні буде збудовано сміттєпереробний завод. Таке рішення підтримано більшістю депутатів міської ради. Проєкт, який реалізовуватиме компанія Браун Індастріал Технолоджі, розрахований на будівництво цілісного комплексу з переробки 90% відходів, зібраних у громаді. Наразі в Україні немає діючих аналогів майбутнього заводу.

Також на заводі буде задіяна технологія переробки мулу, який залишається на очисних спорудах водоканалу. З нього буде вироблятися мінеральне добриво. Потужність підприємства розрахована на переробку понад 94 тис. тонн сміття на рік. Із запуском заводу буде створено близько 80 робочих місць.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ**Кожна школа громади отримала
смартборди**

У Копистинському НВК педагогам презентовано «розумну дошку» для навчання.

Смартборд забезпечує багато необхідних у сучасному освітньому процесі функцій: 3d-візуалізація, інтерактивні завдання, відео, електронні підручники, електронні зошити. Загалом така дошка має понад 100 різних інструментів, понад 1100 3D анімацій і програм, ігри, тести, досліди, сотні тисяч ілюстрацій. Це дає можливість вчителям

розробляти власні теми, завдання, унікальні уроки, відео тощо.

«Обладнання цікаве і першокласникам, і випускникам. За час канікул вчителі будуть вчитися користуватися дошкою, а вже з початку нового навчального року будуть використовувати їх на уроках. Загалом придбано 44 смартборди. Витрачено на них з місцевого бюджету 5,3 млн грн. Таку техніку придбано в кожную школу. Завдання на майбутнє - по кілька смартбордів у кожен навчальний заклад», - сказав міський голова Хмельницького **Олександр Симчишин**.

**КОСТЯНТИНІВКА
МИКОЛАЇВСЬКА ОБЛАСТЬ****Муніципальний чат-бот «СВОЇ»**

У Костянтинівській громаді працює муніципальний чат-бот СВОЇ, покликаний покращити взаємодію жителів із сільською радою.

Чат-бот, яким можна скористатися у Viber та Telegram, містить три зручних блоки: «Послуги», «Я+Влада» і «Моє місто».

У блоці «Послуги» громадяни можуть дізнатися адресу чи графік роботи ЦНАП чи знайти, як замовити послугу онлайн. Серед доступних сервісів – витяг про земельну ділянку, довідка про відсутність судимості, довідка з реєстру нерухомості, послуга «Малює», відкриття ФОП, отримання ліцензій та дозволів тощо.

Блок «Я+Влада» дозволяє написати звернення до ЦНАП, оцінити роботу чиновників чи комунальних установ, підтримати проєкт громадського бюджету чи підписати петицію до місцевої влади.

Блок «Моє місто» надає інформацію про місцеві заклади та служби, останні новини та події у Костянтинівській громаді.

Муніципальний чат-бот СВОЇ впроваджується Костянтинівською сільською радою за підтримки програми міжнародної технічної допомоги у партнерстві із Міністерством цифрової трансформації.

ОДЕСА

Відкрито пляж для людей з інвалідністю



В Одесі на «Дельфіні» відкрито інклюзивний пляж із міжнародним знаком якості і чистоти. Його облаштування проводилося у взаємодії з громадськими організаціями людей з інвалідністю. Під час церемонії відкриття був проведений «тест-драйв» всіх локацій.

«Облаштування пляжу проводилося у взаємодії з громадськими організаціями людей з інвалідністю, структурними підрозділами мерії. Тут все продумано до дрібниць. Зізнаюся, для мене це довгоочікувана подія. Хотілося б, щоб це стало

прикладом для всієї України, а приклад одеських меценатів став зразком того, як можна жити, заробляти, розуміючи, що навколо тебе є люди, яким потрібна допомога, турбота та повага», - зазначив Одеський міський голова **Геннадій Труханов**.

Роботи зі створення пляжу з виконанням протизсувних робіт розпочалися в листопаді 2020 року. Для організації пляжу був намитий пісок, відновлені підпірна стіна і парапет. Тут побудовано нові сходи і встановлено спеціальний ліфт для спуску-підйому людей на інвалідних візках. Також облаштовано 46-метровий пандус, обладнаний тактильною плиткою для незрячих і слабозорих.

Під пандусом розміщено медпункт, вбиральні, роздягальні та господарські приміщення.

На пляжі облаштований дерев'яний настил, що дає можливість підійти до води на візку, встановлено шезлонги для безкоштовного користування. Окрім того, на пляжі розмістилися два дитячих майданчики, один з яких інклюзивний, а також зона для занять спортом.



МИРГОРОД ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ

Громада залучає до оплачуваних громадських робіт учнів та студентів



Міська влада організувала для учнівської та студентської молоді віком від 14 до 18 років оплачувані громадські роботи під час літніх канікул.

Для цього з бюджету громади виділено 50 тис. грн. Координує таку діяльність Центр соціальних служб міської ради. Спочатку планувалося набрати групу з тридцяти осіб, але охочих виявилось більше.

Тож до громадських робіт долучилися сорок юних працівників, за погодженням із їхніми батьками та з дотриманням усіх вимог трудового законодавства, яке регулює працю неповнолітніх. Центр насамперед дбав про забезпечення роботою на канікулах дітей пільгових категорій і тих, які виховуються в родинах, що опинились у складних життєвих обставинах.

Молоді люди залучаються до робіт з упорядкування та озеленення зон відпочинку й пам'ятних місць громади. Головним роботодавцем виступає комунальне підприємство «Спецкомунтранс». Почалися оплачувані громадські роботи з благоустрою Скверу слави, який розташований у центрі міста. Підлітки працюють з ентузіазмом, адже мають можливість заробити власні гроші.

ТОМАШПІЛЬ ВІННИЦЬКА ОБЛАСТЬ

Тариф на воду не підвищується завдяки сонячній енергії



Третій рік поспіль громада селища Томашпіль економить кошти на електроенергії. Насоси артезіанської свердловини працюють на енергії, яку виробляє сонячна станція, встановлена поруч.

Голова громади **Валерій Немировський**, який був ініціатором проєкту, розповідає, що минулого року вдалося зекономити на електриці для постачання води понад 100 тис. грн.

Така економія дає можливість не підвищувати тариф на воду для населення, адже саме для його здешевлення й була збудована станція. Вода в оселі жителів селища подається цілодобово. Сонячні панелі дають енергію для насосу свердловини, з якої постачається вода у більше 2 тис. помешкань.

У низці сіл, що входять до складу Томашпільської громади, на сонячній енергії працюють також вуличні ліхтарі.

КИЇВ

Столиця ділиться досвідом впровадження новітніх цифрових сервісів



18 червня мер Києва Віталій Кличко виступив на конференції iForum-2021 і розповів про новітні технології та сервіси, які впроваджує столиця для ефективного міського управління і комфорту киян. Зокрема: контроль безпеки в місті за допомогою інтелектуальних камер відеоспостереження, створення комфортного паркувального простору і сервісів для користування ним, а також – про розвиток міського застосунку «Київ Цифровий».

«Систему технологічного – «розумного» управління містом Київ розпочав впроваджувати першим в Україні понад 6 років тому. Стартували ми тоді з «відкритого бюджету», який нам допомагали запускати німецькі партнери. Далі була система ProZorro, яку ми впровадили теж першими, система електронних петицій та багато електронних сервісів для киян. І сьогодні я можу сказати, що система управління містом знаходиться у мене в кабінеті. На великому екрані в онлайн режимі я можу оперативно реагувати на процеси, що відбуваються в місті. Або ж – з планшету, якщо я десь на виїзді і знаходжуся не в мерії», – сказав **Віталій Кличко**.

Мер продемонстрував, як виглядає технологічна система управління. Всі зведені дані, що показують статистику та реальну картину за всіма сферами життєдіяльності міста, знаходяться на одній платформі і відображаються в онлайн-режимі - інформація про міські фінанси, медицину, освіту, дані про Громадський бюджет, сферу ЖКГ та роботу громадського транспорту.

Також Віталій Кличко розповів про проєкт із моделювання ситуацій та створення ефективної транспортної моделі міста, яка вже у 2022 році дасть можливість в онлайн режимі аналізувати завантаженість шляхів, планувати капітальні ремонти старих та будівництво нових інфраструктурних об'єктів, базуючись на реальних даних та потребах столиці.

КОМАРНО
ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСТЬ

Громада отримала грант на розвиток спорту





Проєкт Комарнівської громади «Територія відпочинку та занять спортом для дітей та дорослих в с.Мости» здобув перемогу у конкурсі грантів «Енергія розвитку», який проводився за підтримки Групи Нафтогаз. На його реалізацію отримано призовий сертифікат на 100 тисяч грн.

Проєкт передбачає облаштування у селі Мости, яке входить до складу громади, прилеглої до Народного дому території спортивними тренажерами та дитячим ігровим обладнанням. Проєкт реалізовується на засадах співфінансування – з бюджету громади на нього виділено 50 тисяч грн.

ПРОЄКТ ПУЛЬС: 5,5 РОКІВ З ГРОМАДАМИ І ДЛЯ ГРОМАД

30 червня Асоціація міст України завершила реалізацію проєкту USAID «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні (ПУЛЬС)», який тривав п'ять з половиною років. Інфографіка демонструє результати Проєкту. Детально діяльність АМУ в рамках ПУЛЬСу описана у Звіті про реалізацію проєкту, який опубліковано на сайті АМУ www.auc.org.ua у розділі БІБЛІОТЕКА.


ПУЛЬС: 2016-2021

Розбудова в Україні сучасного демократичного місцевого самоврядування замість «радянської» системи управління

ГОЛОВНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Формування правового поля реформи місцевого самоврядування

Розроблено 571 проєктів нормативно-правових актів за участі ПУЛЬСу
Парламентом та Урядом прийнято 180 НПА, до яких долучився ПУЛЬС
Надано висновки до 1795 проєктів нормативно-правових актів
Проведено моніторинг 14800 проєктів урядових актів
Зблоковано прийняття 53 "шкідливих" НПА



Лобістська діяльність ПУЛЬСу за п'ять бюджетних циклів сприяла збереженню 306,35 млрд грн / 10,31 млрд USD для місцевих бюджетів

Секторальні реформи

- 9 галузевих стратегій з законодавчими картами: місцеві фінанси, МЕР, земля та майно, адмінпослуги, кадри, ЖКГ, освіта, охорона здоров'я, соціальний захист
- 47 засідань галузевих секцій - 1600 учасників
- 25 Галузевих форуми місцевого самоврядування - 2833 учасника

Консультації для ОМС

- 78 консультантів в РВ АМУ: (з питань бюджету, з правових питань, з місцевого економічного розвитку)
- 50340 консультацій для ОМС
- 180 консультацій через інтерактивний блок на сайті
- 1731 консультативний захід у громадах
- 781 зустріч в бібліотеках

Політичний діалог

- Проведено: 5 Днів ДІАЛОГУ День Діалогу з владою за участі Прем'єр-міністра України
- Участь у: 528 засіданнях 14 парламентських Комітетів; у 259 засіданнях Уряду; у 377 засіданнях Урядових комітетів
- 162 платформ на регіональному рівні за участі 262 народних депутатів

Навчання для ОМС: 1970 заходів

- е-НАВЧАННЯ: 9 дистанційних курсів: 27624 слухача, 11910 видано сертифікатів
- 4 школи з проєктного менеджменту
- 1424 практикуми із застосування законодавства: - 140 онлайн - 4873 учасники, 64 тис. переглядів відео, 1284 онлайн - 14080 учасників, 406 законів обговорено
- 26 практикумів з адвокатури у Парламенті - 756 учасників
- 13 вебінарів для фахівців місцевих рад: -41 тис. користувачів, перегляди їх відео склали 160 тис.
- 174 фахових майстерень для рай- і облрад - 4388 учасників

Комунікації

- 5 Національних прес-клубів реформ - 500 журналістів
- 207 регіональних прес-турів для журналістів
- Щотижневі прес-новини для 300 журналістів медіа-пулу
- Сторінка у Фейсбук "ПУЛЬС: Децентралізаційний марафон": 6 тис. постів - понад 6000 фоловерів

Видання:

- Щомісяця: Вісник АМУ
- Щотижня: е-дайджест ПУЛЬС ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ
- КНИГА УСПІХІВ - 14
- «Місьцеве самоврядування в Україні» (річний звіт)-5
- «Маршрути успіхів», кращі практики місцевого самоврядування - 3
- Методичні посібники - 20
- Брошура "Гендерна політика на місцевому рівні"
- Практичний посібник "Моделі місцевого економічного розвитку: успішні практики"

Тіширено 3000 історій успіхів громад

4700 Телепрограм, сюжетів і телефірмі

РОЗ'ЯСНЮЄ:**АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР
АСОЦІАЦІЇ МІСТ УКРАЇНИ****Щодо фінансування ліцеїв у громадах**

На запит Асоціації міст України Міністерство фінансів України надало роз'яснення щодо здійснення громадами фінансування ліцеїв, які утворені до прийняття Закону України «Про повну загальну середню освіту», згідно з яким встановлені вимоги до засновників ліцеїв.

Асоціації міст України

Міністерство фінансів України розглянуло лист ВАОМС «Асоціація міст України» від 20.04.2021 №5-270/21 щодо надання роз'яснень стосовно функціонування та здійснення видатків на фінансування комунальних ліцеїв, що знаходяться в межах територій територіальних громад з чисельністю населення менше 50 тис осіб, із бюджетів сільських, селищних та міських територіальних громад і повідомляє.

Статтями 89-90 Бюджетного кодексу України (далі - Кодекс) встановлено, що фінансування ліцеїв (засновником яких є міська рада з населенням більше 50 тисяч) здійснюється з бюджетів міських територіальних громад; ліцеїв (засновником яких є обласна рада) - з обласних бюджетів.

У зв'язку із трансформацією мережі закладів загальної середньої освіти, яка розпочалась та продовжується відповідно до чинного законодавства, пунктом 50 Прикінцевих та перехідних положень Кодексу встановлено, що до приведення установчих документів закладів освіти у відповідність з вимогами законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» їх фінансове забезпечення здійснюється відповідно до порядку, який діяв у 2019 році. Водночас зазначаємо, що положення абзацу шостого частини першої статті 35 Закону України «Про повну загальну середню освіту» щодо функціонування ліцею як окремої юридичної особи набирає чинності з 01.09.2024.

Отже, якщо ліцей (заклад загальної середньої освіти III, II-III чи I-III ступенів) було утворено сільською, селищною, міською радою (міста з населенням менше 50 тисяч) до набрання чинності Закону України «Про повну загальну середню освіту» (18.03.2020), відповідна рада має забезпечити функціонування такого ліцею, але не довше ніж до 01.09.2024.

Статтею 32 Закону України «Про повну загальну середню освіту» передбачено, що розвиток мережі комунальних ліцеїв планують та забезпечують Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні та міські ради (міст з населенням більше 50 тисяч). Рішення про утворення комунальних ліцеїв як окремих юридичних осіб, їх реорганізацію, ліквідацію чи репрофілювання (зміну типу) приймають Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні, міські ради (міст з населенням більше 50 тисяч).

Однак у разі реорганізації чи ліквідації закладу загальної середньої освіти засновник зобов'язаний забезпечити учням можливість продовжити здобуття загальної середньої освіти на відповідному рівні освіти.

Отже, у поточному році фінансування комунальних ліцеїв здійснюється за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів та освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам у межах чинного законодавства.

Перший заступник Міністра**Денис Улютін****Щодо взаємодії громад та держави з питань забезпечення засобами реабілітації осіб з інвалідністю**

З 1 червня 2021 року Уряд змінив Порядок забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації осіб з інвалідністю, відповідно до якого місцевого самоврядування, райдержадміністрації та центри надання адміністративних послуг зобов'язані прийняти від громадян пакет документів та завантажити їх скановані копії до електронної особової справи. Органи місцевого самоврядування міських рад міст обласного значення та райдержадміністрації зазначену функцію можуть виконувати через централізований банк даних з проблем інвалідності. Однак на сьогодні ЦБІ не дає можливості завантажити скановані копії відповідного пакету документів. Інші органи місцевого самоврядування новостворених територіальних громад взагалі не мають можливості виконати норму законодавства та організувати забезпечення громадян засобами реабілітації.

Асоціація міст України звернулася до Мінсоцполітики з проханням пришвидшити доопрацювання державних програмних комплексів та/або електронних баз даних для надання можливості органам місцевого самоврядування якісно організувати забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації жителів громади.

Асоціації міст України

З метою організації забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення повідомляємо про необхідність виконання та використання в роботі Порядку забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані технічні засоби реабілітації (далі - Порядок), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2012 № 321 (зі змінами, що набрали чинності 01.06.2021).

Пунктом 14 Порядку визначено, що облік осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, інших осіб, які мають право на безоплатне забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації або виплату компенсації, ведеться у централізованому банку даних з проблем інвалідності (далі - банк даних) шляхом формування електронної особової справи особи у банку даних (далі - електронна особова справа).

Для забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації або виплати компенсації особа з інвалідністю, дитина з інвалідністю, інша особа або їх законні представники подають до структурних підрозділів з питань соціального захисту населення районних, районних у м. Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчих органів сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх утворення) рад або до центрів надання адміністративних послуг заяву про забезпечення засобом реабілітації (виплату компенсації) за формою, затвердженою Мінсоцполітики в паперовій формі або через електронний кабінет особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю, іншої особи (далі - електронний кабінет особи) або через Єдиний державний веб-портал електронних послуг.

Скановані копії заяв про забезпечення засобом реабілітації (виплату компенсації) та документи, зазначені у пункті 14 цього Порядку, завантажуються у день їх подачі органом соціального захисту населення (ЦНАП) до електронної особової справи. Особова справа особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю, іншої особи формується в територіальному відділенні Фонду з документів, на підставі яких відбулося забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації.

Наразі для реалізації передбаченого Порядком обміну між інформаційними системами поданих особами з інвалідністю пакетів документів, Державним підприємством „Інформаційно-обчислювальний центр Міністерства соціальної політики України” доопрацьовується програмний комплекс „Соціальна громада” (далі - Програмний комплекс). До моменту запуску такого функціоналу Програмного комплексу просимо здійснювати передачу сканованих копій заяв про забезпечення засобом реабілітації (виплату компенсації) та документів на опрацювання до територіальних відділень Фонду соціального захисту інвалідів захищеними каналами зв'язку за електронними адресами, що надані в додатку.

Для обміну використовувати виключно поштові адреси, що були надані з Модулем шифрування ПК Криптосервер. Листи надіслані з адрес з доменним ім'ям відмінним від @ioc.gov.ua поштовим сервером не обслуговуються. У випадку відсутності налаштування захищених каналів зв'язку та поштової скриньки необхідно звернутися до Державного підприємства „Інформаційно-обчислювальний центр Міністерства соціальної політики України”.

У разі відсутності Модуля шифрування та підключення до захищених каналів зв'язку необхідно звернутися з інформаційним запитом (листом або через електронний сервіс подання заявки, розміщений за посиланням <https://em.ioc.gov.ua>) щодо підключення до криптомережі Мінсоцполітики.

Перший заступник Міністра

Євген Котик

Увага! Консультацію експертів АМУ можна отримати, надіславши запит у блоці «Консультації» на сайті Асоціації www.auc.org.ua

ОБРАНО ПРЕЗИДІЮ ПАЛАТИ МІСЦЕВИХ ВЛАД КОНГРЕСУ МІСЦЕВИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ВЛАД

3 червня у Хмельницькому відбулося засідання Палати місцевих влад Конгресу місцевих та регіональних влад при Президенті України.

Захід відбувся під головуванням Президента України **Володимира Зеленського** та за участі голови Офісу Президента **Андрія Єрмака**, заступника голови Офісу Президента **Кирила Тимошенка** та представників місцевих і регіональних влад.



У вступному слові Глава держави проінформував про наміри ініціювати спільно з урядом та парламентом законопроекти щодо оптимізації дохідної частини місцевих бюджетів, зокрема щодо вдосконалення плати за землю, податку на нерухоме майно, на доходи фізичних осіб, єдиного й транспортного податків. «Мова не про збільшення цих податків, а про збільшення тієї частки, яка залишається на місцях», – підкреслив **Володимир Зеленський**.

Керівник Офісу Президента України **Андрій Єрмак** зазначив: «Планується збільшити нормативи зарахування ПДФО до бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад. А також розширення повноважень органів місцевого самоврядування щодо адміністрування та контролю за сплатою місцевих податків і зборів».

Під час заходу розглянули важливі для місцевого самоврядування питання, а саме: проблеми опалюваного сезону 2021/2022, передача професійно-технічних училищ на баланс міст - обласних центрів, реформа ДАБі, заходи з енергоефективності, фінансування індустріальних парків.



Хмельницький міський голова **Олександр Симчишин** звернувся до президента з пропозицією списати борги підприємств теплоенерго, які виникли через неефективне державне регулювання тарифів на тепlopостачання. Він висловив сподівання, що парламент дослухається до президента, до позиції голів громад, і підприємства теплоенерго продовжать ефективно працювати, а жителі громад будуть забезпечені теплом і гарячою водою. Дніпровський міський голова **Борис Філатов** підняв питання щодо передачі професійно-технічних училищ у комунальну власність обласних центрів, зокрема зазначив, що невирішеність цієї проблеми породжує нестачу кадрів, а міста втрачають ресурси і можливості.



Житомирський міський голова **Сергій Сухомлин** розповів, що в рамках вирішення проблем опалювального сезону, необхідно також піднімати питання енергоефективності та термомодернізації будівель. Він зазначив, що ні один місцевий бюджет розвитку не зможе забезпечити повну модернізацію систем водо-, теплозабезпечення. Також мер Житомира представив Президентові пропозиції щодо стимулювання ефективності поводження з відходами та розвитку відновлювальної енергетики та енергоефективності. Львівський міський голова **Андрій Садовий** під час обговорення системи держархбудконтролю та законопроекту щодо реформування містобудівної діяльності зазначив, що реформа має слабкі місця, а законопроект потребує доопрацювання. Мер Львова наголосив, що радикальна лібералізація в сфері містобудування містить ризики для громадян і бізнесу. Бучанський міський голова **Анатолій Федорук** зауважив щодо необхідності запровадження стимулів для індустриальних парків в Україні, адже їх створення потенційно є найбільш ефективним інструментом для динамічного розвитку місцевої економіки.

У відповідь на доповіді міських голів Президент України **В. Зеленський** висловився на підтримку пропозиції щодо списання боргів підприємств ТКЕ перед НАК «Нафтогаз України», доручив Міністерству освіти і науки України пришвидшити процес передачі ПТУ на баланс міст - обласних центрів, а також пообіцяв прискорити роботу щодо законодавчого забезпечення створення та функціонування індустриальних парків в усіх громадах.



В ході засідання було обрано Голову Палати - ним став Львівський міський голова **Андрій Садовий**. Його заступниками обрано Дніпровського міського голову **Бориса Філатова** та Житомирського міського голову **Сергія Сухомлина**. До складу президії Конгресу місцевих та регіональних влад також обрано Виконавчого директора АМУ **Олександра Слобожана**.

Нагадаємо, 25 лютого відбулося засідання Ради розвитку громад і територій, під час якого Президент України підписав Указ про створення Конгресу місцевих та регіональних влад.

КРИЗОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РИНКУ МІСЦЕВИХ ПОЗИК – СТАТТЯ О.СЛОБОЖАНА



В кризових умовах, викликаних пандемією COVID-19, органи місцевого самоврядування постають перед необхідністю зміни фінансової моделі на більш сучасну – фіскально-кредитну. Сутність змін відображена в п. 8 ст. 9 Європейської хартії місцевого самоврядування, де пропонується надати ОМС доступ до ринку капіталу для здійснення позик інвестиційного характеру. Таким чином, стратегічним напрямом зміцнення фінансової бази ОМС стає розширення доступу до довгострокових кредитних ресурсів, розвиток ринку муніципальних позик. В статті проаналізовано стан муніципальних позик в Україні на прикладі 2020 року, а також інструментарій і умови запозичень. Насамкінець, автор підсумовує основні проблеми й окреслює напрями розвитку ринку місцевих позик.

Світова пандемія COVID-19 2020 року стала «чорним лебедем» для світової економіки. Серед численних негативних наслідків, спровокованих пандемією, були і фінансово-бюджетні кризи. Не стала виключенням і Україна.

Зусилля урядів більшості країн зосередилися на антикризових заходах, спрямованих на підтримку життєво важливих галузей, надання державної підтримки бізнесу й домогосподарствам, оптимізацію витрат, залучення додаткових коштів на фінансових ринках.

Уряд України протягом 2020 року не зважився на жоден із необхідних кроків для пом'якшення негативного впливу кризи. Відповідно, місцевому самоврядуванню довелося самостійно долати соціальні та економічні наслідки запровадженого Урядом карантину. За оцінкою Рахункової палати, у 2020 році місцеві бюджети додатково профінансували 10,26 млрд грн видатків на боротьбу з COVID-19.

У 2021 році значна частина тягаря боротьби з наслідками кризи знову лягає на місцеве самоврядування. Ситуація погіршується тим, що внаслідок дій держави є ризик скорочення доходів місцевих бюджетів у 2021 році ще на майже 80 млрд грн.

У надскладній ситуації громади змушені посилювати власні можливості з мобілізації додаткових бюджетних ресурсів, оскільки відновлення економіки, модернізація інфраструктури, покращення публічних послуг потребують значних обсягів капітальних інвестицій. Приміром, за даними Держстату, у 2020 році капітальні інвестиції з місцевих бюджетів становили 43,56 млрд грн (або 10,4% від усіх інвестицій у національну економіку).

Крім очевидних заходів у межах фіскально-бюджетної фінансової моделі, органи місцевого самоврядування (ОМС) постають перед необхідністю зміни моделі на більш сучасну – фіскально-кредитну. Сутність змін відображена в п. 8 ст. 9 Європейської хар-



тієї місцевого самоврядування, де пропонується надати ОМС доступ до ринку капіталу для здійснення позик інвестиційного характеру.

Таким чином, стратегічним напрямом зміцнення фінансової бази ОМС є розширення доступу до довгострокових кредитних ресурсів, розвиток ринку муніципальних позик.

Розглянемо стан муніципальних позик на прикладі 2020 року. За даними Міністерства фінансів, у 2020 році ОМС здійснили 42 запозичення на суму 7 млрд 744 млн грн та 28 млн євро, при цьому внутрішні позики склали 90,7%, зовнішні – 9,3% від обсягу запозичень.

Учасниками кредитних відносин виступили:

➔ з боку позикодавців – чотири банки з 74 (або ж 5,4% діючих в Україні), зокрема три державні: Ощадбанк, Укргазбанк, Укрексімбанк, один комерційний: АльфаБанк, одна міжнародна фінансова організація (МФО): НЕФКО, а також Мінфін;

➔ з боку позичальників – 27 громад із 1470, що складає 1,8% від загальної кількості громад.

Частка держбанків у загальному обсязі позик переважає: три державні банки надали 85,2% всіх позик, тоді як МФО – 7,7%, приватні банки – 5,5%, а Мінфін – 1,6% від обсягу позик. Найбільшими позичальниками у 2020 році стали шість великих міст, на які припало 80,7% загального обсягу запозичень, зокрема: Дніпро – 1 млрд 778 млн грн; Харків – 1,5 млрд грн; Одеса – 1,5 млрд грн; Львів – 900 млн грн; Київ – 770 млн грн; Запоріжжя – 500 млн грн. Крім регіональних центрів, таких як Івано-Франківськ, Луцьк, Миколаїв, Рівне, Суми, позики в 2020 році брали й невеликі міста: Бровари, Ізмаїл, Лубни, Кам'янське, Мелітополь, Павлоград, Тростянець, Чугуїв та інші, хоча на них припало лише 19,3% від обсягу позик.

Ринкова структура сегменту муніципальних позик на ринку капіталу демонструє ознаки недосконалої конкуренції – олігополії. Олігополія стоїть на заваді розвитку ринку капіталу, оскільки найбільші гравці визначають загальний попит і пропозицію, а отже, й вартість кредитних ресурсів, а вхідні бар'єри обмежують залучення до ринку нових учасників.

Розглянемо також інструментарій і умови запозичень. У якості інструментів муніципалітети використовували два види кредитних угод: зовнішні та внутрішні, а також облігації місцевих позик. На кредитні угоди у 2020 році припало 63,2%, а на облігації – 36,8% від запозичень. При цьому емісію облігацій здійснювали тільки три міста: Львів, Київ, Харків.

Терміни запозичень коливаються від 3–5 років по внутрішніх позиках і облігаціях до 7–9 років по зовнішніх позиках. Вартість кредитних ресурсів також суттєво коливається: від 3–6% по зовнішніх позиках до 12–18% по внутрішніх. Важливою складовою є строки погодження Мінфіном рішень місцевих рад. Час між поданням заявки та її погодженням Мінфіном коливався від 20 до 132 днів і в середньому склав 50 днів.

Отже, на прикладі проведеного нами «зрізу» ринку місцевих позик можна побачити основні проблеми й намітити напрями його розвитку на перспективу.

Найбільшою проблемою залишається питання довіри. Більшість банків, фондів, МФО та громадян не довіряють муніципалітетам у ролі позичальників і, відповідно, не беруть участі в роботі ринку. Всебічне зміцнення довіри, надання державних гарантій сприятиме розвитку ринку муніципальних позик.

Проблема інституціональної та організаційної спроможності ОМС проявляється в мінімальній (менш ніж 1,5%) залученості громад у ролі позичальників. Розширення прав громад у кредитній сфері потребує поетапного підвищення кредитоспроможності, створення місцевих кредитних інституцій, організаційного, інформаційного супроводу та державної ресурсної підтримки. Спрощення вимог, усунення штучних перепон для інвесторів дасть змогу покращити умови роботи ринку, зробити його більш прозорим для всіх учасників.

Дії з удосконалення регуляторного механізму з часом призведуть до зниження ризиків і, відповідно, до зменшення вартості та збільшення термінів запозичень. Інакше кажучи, місцеві позики нарешті стануть стратегічним джерелом інвестиційних ресурсів для реалізації довгострокових інфраструктурних проєктів. І саме це є спільною метою держави та місцевого самоврядування задля покращання якості життя громадян.

*Олександр Слобожан,
Виконавчий директор Асоціації міст України,
кандидат наук з державного управління*

О.Слобожан брав участь в Міжнародному експертному обговоренні «Розвиток громад: довіра, інституції, фінанси та люди», організованому Програмою «U-LEAD з Європою» в грудні 2020 року. Промова, яку він виголосив в межах одного з воркшопів конференції, знайшла своє продовження і у цій статті.